

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: بر آورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مرداد ۱۴۰۳)

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۱۰۲

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مرداد ۱۴۰۳)

نوع گزارش: طرح/ لایحه □، راهبردی □، نظارتی ■

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان و مدل سازی)

مدیر مطالعه: محمدرضا عبداللهی

تهیه و تدوین کنندگان: عالیه ناظمی، علیرضا آذربایجانی

ناظران علمی: سیدمهدی بنی‌طبا، ابوالحسن والی‌زاده

ویراستار ادبی: —

صفحه‌آرا: منیره حاجی محمدی

واژه‌های کلیدی:

۱. تولید ناخالص داخلی ایران
۲. تولید ناخالص داخلی بخش کشاورزی
۳. تولید ناخالص داخلی بخش نفت خام و گاز طبیعی
۴. تولید ناخالص داخلی گروه صنایع و معادن
۵. تولید ناخالص داخلی گروه خدمات

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۰۴/۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۷/۱۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	خلاصه مدیریتی
۲	۱. مقدمه
۳	۲. تولید ناخالص داخلی
۵	۳. بخش کشاورزی
۵	۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی
۶	۵. گروه صنایع و معادن
۷	۶. گروه خدمات
۷	۷. جمع‌بندی
۸	۸. منابع و مآخذ

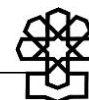
فهرست جدول

۸	جدول ۱. رشد ارزش افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی
---	---

فهرست شکل‌ها

۳	شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۳۹۵=۱۰۰)
۴	شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۳۹۵=۱۰۰)
۴	شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی تیر و مرداد ۱۴۰۳ (۱۳۹۵=۱۰۰)
۵	شکل ۴. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۳۹۵=۱۰۰)
۶	شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۳۹۵=۱۰۰)
۶	شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۳۹۵=۱۰۰)
۷	شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۳۹۵=۱۰۰)

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران: برآورد تولید ناخالص داخلی ماهانه (مرداد سال ۱۴۰۳)

چکیده

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاستگذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با توجه به تأخیر مراجع آماری در این حوزه و درخواست‌های مکرر نمایندگان مجلس شورای اسلامی برای رفع این کاستی و ارائه تصویری بهنگام‌تر از رشد اقتصادی، مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است که زیر ساختی محاسباتی فراهم کند تا بر اساس آن رشد اقتصادی کشور با تواتر ماهانه و در سریع‌ترین زمان ممکن، برآورد و ارائه شود.

طبق آخرین آمار بانک مرکزی در فصل بهار سال ۱۴۰۳، تولید ناخالص داخلی کشور نسبت به فصل مشابه سال قبل، با نفت و بدون نفت به ترتیب $\frac{3}{2}$ و $\frac{2}{5}$ درصد رشد داشته است. طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل، معادل $\frac{1}{4}$ و $\frac{2}{3}$ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز به ترتیب $\frac{0}{6}$ و ۲ درصد برآورد می‌شود.

نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در تیر ۱۴۰۳، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ارزش‌افزوده بخش «کشاورزی» رشد $\frac{2}{8}$ درصدی، بخش «نفت خام و گاز طبیعی» رشد ۹ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد $\frac{1}{2}$ درصدی و گروه «خدمات» رشد منفی $\frac{0}{1}$ درصدی را ثبت کرده‌اند.

همچنین نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در مرداد ۱۴۰۳، نسبت به ماه مشابه سال قبل، ارزش‌افزوده بخش «کشاورزی» رشد ۳ درصدی، بخش «نفت خام و گاز طبیعی» رشد $\frac{5}{4}$ درصدی، گروه «صنایع و معادن» رشد منفی $\frac{1}{6}$ درصدی و گروه «خدمات» رشد $\frac{3}{2}$ درصدی را ثبت کرده‌اند.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی بسیار با اهمیت است. باین‌حال، مشابه اکثر کشورهای دنیا، در ایران نیز اولین برآوردها از رشد اقتصادی هر فصل حداقل سه ماه پس از پایان آن فصل منتشر می‌شود. برای نمونه، مراجع آماری کشور، آمارهای رشد اقتصادی بهار سال ۱۴۰۳ را در پایان فصل تابستان منتشر کرده‌اند. در راستای کاهش این تأخیر و دستیابی به آمارهایی بهنگام‌تر،

مرکز پژوهش‌های مجلس تلاش کرده است در چارچوب حسابهای ملی ماهانه با استفاده از داده‌های ماهانه در دسترس، رشد اقتصادی و رشد ارزش افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی برای هر ماه را برآورد و منتشر کند تا امکان واکنش‌های بهنگام سیاستگذاری نسبت به تغییر روندهای بخش حقیقی اقتصاد، فراهم شود.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در تیر و مرداد ۱۴۰۳ به ترتیب معادل ۱/۴ و ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز به ترتیب ۰/۶ و ۲ برآورد می‌شود.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه کشاورزی در تیر و مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۲/۸ و ۳ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از افزایش تولید محصولات باغی و محصولات اصلی دامی و میزان بارش در ماه‌های مورد مطالعه است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده بخش نفت خام و گاز طبیعی در تیر و مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد ۹ و ۵/۴ درصدی داشته است که نشان‌دهنده رشد ارزش افزوده این گروه ناشی از افزایش تولید و صادرات نفت خام و همچنین افزایش تولید گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی نسبت به مدت مشابه سال قبل است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه صنایع و معادن در تیر و مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد ۱/۲ و منفی ۱/۶ درصدی داشته است که نشان‌دهنده کاهش شاخص تولید صنایع بورسی طی تیر و مرداد، کاهش سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان و کاهش شاخص فروش نهاده‌های ساختمانی بورسی است.

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، ارزش افزوده گروه خدمات در تیر و مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد منفی ۰/۱ و مثبت ۳/۲ درصدی داشته است که تحت تأثیر کاهش رشد بخش‌های اصلی از جمله بخش‌های «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی»، «حمل‌ونقل انبارداری» و «فعالیت‌های مالی و بیمه» است.

۱. مقدمه

داشتن تصویری بهنگام و قابل اعتماد از تحولات تولید ناخالص داخلی کشور، می‌تواند به‌طور موثر به بهبود سیاستگذاری و پایش دقیق‌تر اقتصاد کلان کمک کند. با این حال در ایران مشابه اکثر کشورهای دنیا اولین برآوردها از رشد اقتصادی فصل مدنظر، حداقل سه ماه پس از پایان فصل مذکور منتشر می‌شود. برای رفع این چالش در ادبیات اقتصاد کلان چارچوب‌هایی برای برآورد رشد اقتصادی ماهانه ارائه شده است. در این چارچوب‌ها سعی می‌شود تا با استفاده از داده‌هایی که به‌صورت بهنگام و با تواتر زیاد (غالباً ماهانه) در دسترس هستند، رشد اقتصادی کشور در سریع‌ترین زمان

ممکن برآورد شود. در این راستا، با استفاده از حداکثر داده‌های ماهانه در دسترس و استفاده از چارچوب حسابهای ملی ماهانه، ارزش افزوده فعالیت‌های عمده اقتصادی و رشد اقتصادی ماهانه با حداقل تاخیر برآورد می‌شود. این گزارش، این امکان را فراهم خواهد کرد که در هر ماه بتوان تصویری بهنگام از وضعیت بخش حقیقی اقتصاد ایران ارائه کرد و رشد اقتصادی هر ماه، قبل از انتشار آمارهای بانک مرکزی و مرکز آمار ایران برآورد خواهد شد.

برای کسب اطلاعات بیشتر درخصوص روش‌شناسی و تفصیل داده‌های استفاده شده به گزارش «چارچوبی برای کنون‌بینی بخش حقیقی اقتصاد ایران» مراجعه شود [۱]. شایان ذکر است در این گزارش با توجه به لزوم سازگاری نتایج برآمده از این گزارش با سایر برآوردها از بخش حقیقی توسط این مرکز و به دلیل عدم محاسبه توالی حساب‌ها توسط مرکز آمار ایران، از حساب‌های ملی بانک مرکزی استفاده شده است.

۲. تولید ناخالص داخلی

براساس آمار بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی کشور در فصل بهار سال ۱۴۰۳ به میزان ۳/۲ درصد رشد داشته، همچنین رشد اقتصادی بدون نفت ۲/۵ درصد گزارش شده است [۲].

بر همین اساس، طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در ماه‌های تیر و مرداد ۱۴۰۳ به ترتیب معادل ۱/۴ و ۲/۳ درصد برآورد می‌شود، همچنین رشد اقتصادی بدون نفت نیز به ترتیب ۰/۶ و ۲ درصد برآورد می‌شود.

شکل ۱. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی ماهانه (۱۰۰=۱۳۹۵)

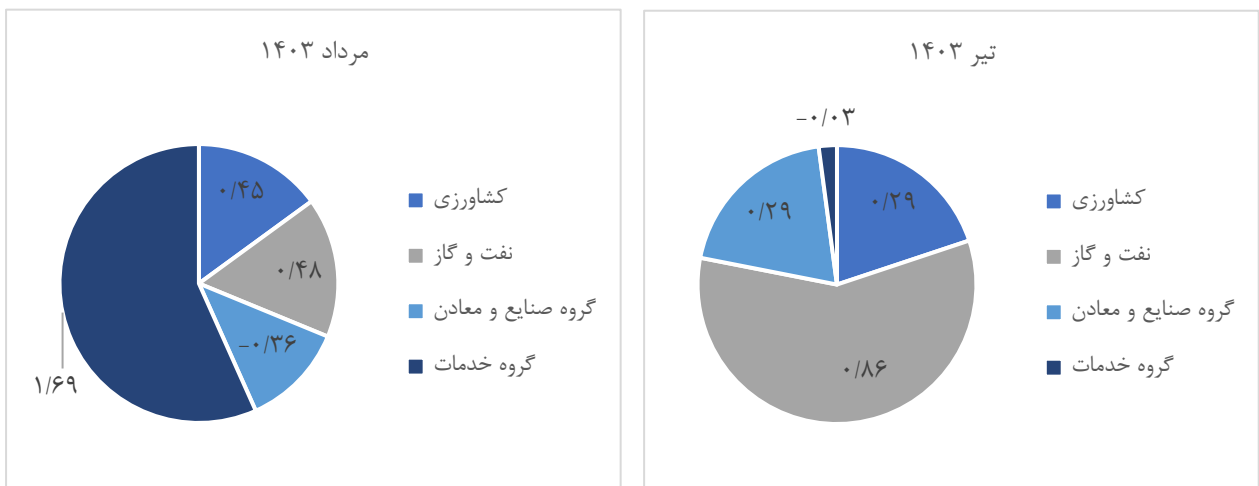
مآخذ: تا خرداد ۱۴۰۳ حساب‌های ملی بانک مرکزی و تیر و مرداد ۱۴۰۳ محاسبات تحقیق.

شکل ۲. نمودار رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ماهانه (۱۳۹۵=۱۰۰)

مأخذ: همان

همان‌طور که در شکل ۳ نشان داده شده، از نرخ رشد ۱/۵ درصدی در تیرماه سال ۱۴۰۳ بخش کشاورزی سهمی معادل ۰/۲۹ واحد درصد، بخش نفت و گاز سهمی معادل ۰/۸۶ واحد درصد، گروه صنایع و معادن سهمی معادل ۰/۲۹ واحد درصد و گروه خدمات سهمی معادل منفی ۰/۰۳ واحد درصد را به خود اختصاص داده است. همچنین از نرخ رشد ۲/۳ واحد درصدی در مردادماه سال ۱۴۰۳ بخش کشاورزی سهمی معادل ۰/۴۵ واحد درصد، بخش نفت و گاز سهمی معادل ۰/۴۸ واحد درصد، گروه صنایع و معادن سهمی معادل منفی ۰/۳۶ واحد درصد و گروه خدمات سهمی معادل ۱/۶۹ واحد درصد را به خود اختصاص داده است.

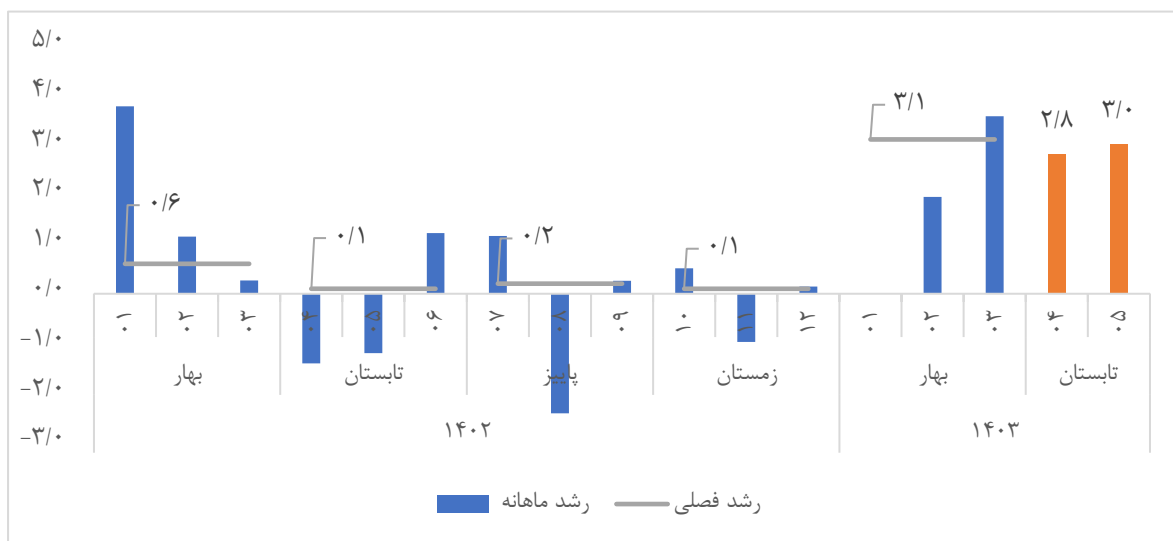

شکل ۳. نمودار سهم بخش‌های اقتصادی از رشد اقتصادی تیر و مرداد ۱۴۰۳ (۱۳۹۵=۱۰۰)

مأخذ: همان

۳. بخش کشاورزی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش کشاورزی در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۱ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد در ماه‌های تیر و مرداد ۱۴۰۳، ارزش‌افزوده گروه کشاورزی نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۲/۸ و ۳ درصد رشد داشته است. برآوردهای انجام شده در این زمینه با توجه به آمارهای پایه دریافتی از وزارت جهاد کشاورزی حاکی از آن است که تولید محصولات باغی در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب ۲/۳ و ۲/۱ درصد و تولید محصولات اصلی دامی ۱ و ۱/۵ درصد افزایش یافته است.

شکل ۴. نمودار رشد ارزش‌افزوده ماهانه بخش کشاورزی (۱۰۰=۱۳۹۵)

مأخذ: همان.

۴. بخش نفت خام و گاز طبیعی

براساس اعلام بانک مرکزی بخش نفت خام و گاز طبیعی در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۹/۵ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش‌افزوده گروه نفت در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد ۹ و ۵/۴ درصدی داشته است. محاسبات مقدماتی در این زمینه نشان‌دهنده آن است که افزایش نرخ رشد ارزش‌افزوده این گروه ناشی از افزایش تولید و صادرات نفت خام و همچنین افزایش تولید گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی، نسبت به مدت مشابه سال قبل بوده است.

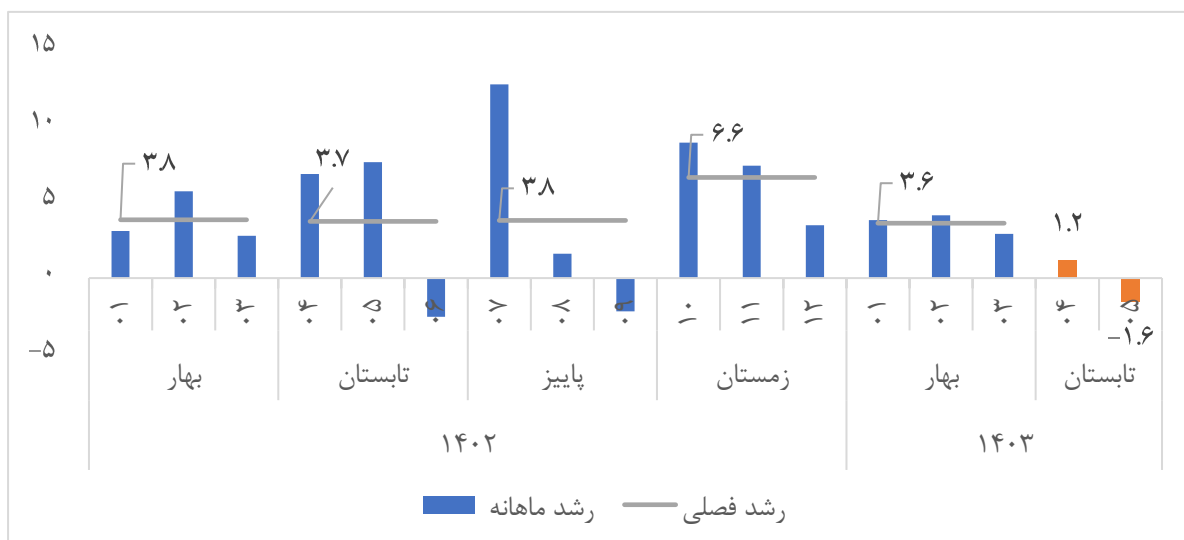

شکل ۵. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش نفت خام و گاز طبیعی (۱۳۹۵=۱۰۰)

مأخذ: همان.

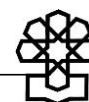
۵. گروه صنایع و معادن

براساس اعلام بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۳/۶ درصدی را ثبت کرده است. این گروه شامل بخش‌های «ساختمان، صنعت، استخراج معدن، تأمین آب، برق و گاز طبیعی» است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد گروه صنایع و معادن در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد ۱/۲ و منفی ۱/۶ درصدی داشته است که عمدتاً تحت تأثیر رشد منفی بخش صنعت و بخش معدن [۳] بوده است.

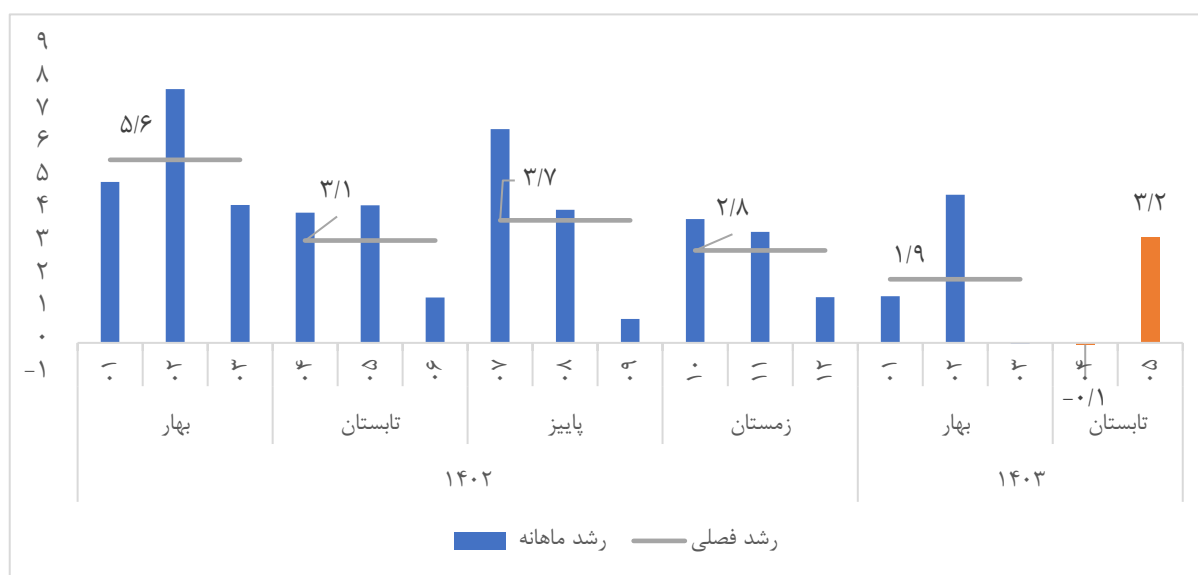
شکل ۶. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه گروه صنایع و معادن (۱۳۹۵=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۶. گروه خدمات

براساس اعلام بانک مرکزی گروه خدمات در فصل بهار سال ۱۴۰۳ رشد ۱/۹ درصدی را ثبت کرده است. نتایج برآوردهای این مرکز نشان می‌دهد ارزش افزوده گروه خدمات در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل به ترتیب رشد منفی ۰/۱ و مثبت ۳/۲ درصدی را ثبت کرده است. در تیرماه بخش‌های «فعالیت‌های مالی و بیمه»، «حمل‌ونقل انبارداری» و «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی» رشد کمتری را نسبت به مدت مشابه سال قبل ثبت کرده‌اند.

در مقابل در مردادماه بخش‌های «حمل‌ونقل انبارداری»، «اطلاعات و ارتباطات» و «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی» رشد بالاتری را نسبت به مدت مشابه سال قبل ثبت کرده‌اند.

شکل ۷. نمودار رشد ارزش افزوده ماهانه بخش خدمات (۱۳۹۵=۱۰۰)

مأخذ: همان.

۷. جمع‌بندی

براساس اعلام بانک مرکزی تولید ناخالص داخلی در فصل بهار ۱۴۰۳ رشد ۳/۲ درصدی و تولید ناخالص داخلی بدون نفت رشد ۲/۵ درصدی را ثبت کرده است.

به همین ترتیب نتایج برآوردهای مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد رشد تولید ناخالص داخلی با نفت در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ به ترتیب ۱/۴ و ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز به ترتیب ۰/۶ و ۲ خواهد بود. همچنین در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳، بخش کشاورزی تحت تأثیر افزایش تولید محصولات باغی و دامی و افزایش بارش با رشد ۲/۸ و ۳ درصدی، بخش نفت خام و گاز طبیعی تحت تأثیر افزایش تولید نفت خام با رشد ۹ و ۵/۴ درصدی، گروه صنایع و معادن تحت تأثیر کاهش شاخص صنایع بورسی در بخش صنعت و معدن و کاهش سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان

با رشد ۱/۲ و منفی ۱/۶ درصدی و گروه خدمات تحت تأثیر کاهش بخش‌های اصلی خود با رشد منفی ۰/۱ و ۳/۲ درصدی روبه‌رو بوده است.

جدول ۱. رشد ارزش‌افزوده به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی

رشد بخش	بهار ۱۴۰۲	تابستان ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۲	بهار ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳
گروه کشاورزی	۰.۶	۰.۱	۰.۲	۳.۱	۲.۸	۳.۰
نفت و گاز طبیعی	۱۶.۵	۱۷.۸	۱۴.۷	۹.۵	۹	۵.۴
گروه صنایع و معادن	۳.۸	۳.۷	۴.۵	۳.۶	۱.۲	-۱.۶
گروه خدمات	۵.۶	۳.۱	۳.۸	۱.۹	-۰.۱	۳.۲
تولید ناخالص داخلی	۵.۷	۳.۸	۴.۵	۳.۲	۱.۴	۲.۳
تولید ناخالص داخلی (بدون نفت)	۴.۶	۲.۷	۳.۶	۲.۵	۰.۶	۲

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [۱] ناظمی، عالیه و آذربایجانی، علیرضا و والی‌زاده، ابوالمحسن. (۱۴۰۳). چارچوبی برای کنون‌بینی (Nowcasting) بخش حقیقی اقتصاد ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۸۹۰.
- [۲] گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران - سه ماهه اول سال ۱۴۰۳، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شهریور ماه ۱۴۰۳.
- [۳] ناظمی، عالیه و آذربایجانی، علیرضا. پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در تیرماه سال ۱۴۰۳، بخش صنعت و معدن، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۹۹۸۹.

گزیده سیاستی

طبق محاسبات مرکز پژوهش‌ها، رشد اقتصادی کشور در تیر و مرداد سال ۱۴۰۳ به ترتیب معادل ۱/۴ و ۲/۳ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت نیز به ترتیب ۰/۶ و ۲ درصد برآورد می‌شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۲۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir